

A Bölcsészettudományi Kutatóközpont középtávú stratégiai terve (2020–2023)

1) Külső környezet elemzése, belső adottságok vizsgálata

A BTK *külső* környezetét elsősorban a társtudományokat művelő hazai intézetek, kutatóközpontok és a felsőoktatás legfontosabb egyetemei (tanszékek, doktori iskolák) határozzák meg, de figyelünk a kormányzati alapítású tudományos műhelyekre; emellett legalább ennyire jelentősek számunkra – igazodási pontként és együttműködő partnerekként – a nemzetközi tudományos műhelyek, szinte minden kontinensről. Annak tudatában, hogy a hazai bölcsészettudományok minden egyes bennünket érintő diszciplínájában meghatározó tényezőként kívánunk fellépni, „*házon belül*” más a szerepünk: kutatásra ösztönző harmóniát, belső összhangot kell teremtenünk a központot alkotó hét *tagintézet diszciplináris önállósága* és a *BTK mint interdiszciplináris kutatóközpont* érdekei között. Stratégiai célunk: a BTK az intézeti és kutatói autonómia tiszteletben tartása mellett is képes legyen együttműködésen alapuló, azt lehetővé tevő, arra inspiráló és bizonyos értelemben egységes szellemi műhelyként fellépni és működni.

2) A BTK küldetésének megfogalmazása

Első és legfontosabb feladata a nemzetközileg versenyképes kutatások végzése, kutatásainak és eredményeinek integrálása az egyetemes tudományba. Miközben a hazai bölcsésznek minden tekintetben a tudomány egyetemes mércéi és elvárásai szerint kell működniük, nagyon jó volna, ha minél többen foglalkoznának egyetemes témákkal is, kiemelt feladatuknak kell tekinteniük a történelmileg felhalmozott sajátos magyar tapasztalatok (történelem, kultúra, hagyományok tanulságai) bevitelét a nemzetközi diskurzusokba. Ezen túl céljuk a hazai és nemzetközi tudományos élet szereplőivel folytatott kommunikáció megújítása, valamint az, hogy a korszerű médiaeszközök segítségével a bölcsészettudományi kutatásokat a nagyközönség számára is láthatóvá tegyék.

3) A BTK stratégiai céljainak meghatározása, szoros kapcsolatban a szervezeti egységek és csoportok céljaival

A BTK alapfeladatának tekinti a közreműködésével létrejött kutatási eredmények széles körű közzétételét és felhasználását a tudomány, az oktatás és a közművelődés megfelelő szintjein. Ennek érdekében feladatokat vállal a felsőoktatásban és a doktorképzésben, folyóiratok és szakkönyvek kiadásában, szakmai konferenciák és kiállítások rendezésében, nyilvánosan hozzáférhető adatbázisok, archívumok és dokumentációk készítésében és működtetésében.

Az egyes diszciplínák stratégiai céljait az intézeti dokumentumok tartalmazzák. Három olyan terület kiemelését tartjuk szükségesnek, melyek elősegítik minden tagintézet eredményeinek lehető legszélesebb és legjobb minőségben való megismertetését:

Könyvtár: korlátozottan nyilvános, tudományos és mint ilyen országos szakkönyvtár. A részét képező hét diszciplináris szakkönyvtár szakmai együttműködésén alapul. Egyedülálló és sokrétű gyűjteménye révén a hazai és nemzetközi humán tudományos élet számon tartott intézménye, a kutatástámogatás jelentős szereplője. Céljuk, hogy folyamatosan fejlődő gyűjteményükkel és szolgáltatásaikkal támogassák és információval lássák el minden szakterület kutatóközösségét függetlenül a könyvtárak fizikai elhelyezkedésétől, megőrizték, gyarapítsák a hazai tudományos eredmények dokumentumait akár nyomtatott, akár digitális formában.

BTK Kiadó: közismert, hogy a mai magyar tudományos könyvkiadás mély és tartós válságban van. Az ilyen célra rendelkezésre álló támogatások országosan csökkennek, az érték folyó verseny viszont éleződik. Az elmúlt években arra a következtetésre jutottunk, hogy az akadémiai humán kutatóintézetek könyv- és folyóirat-kiadási problémáinak legjobb megoldási módja az, ha a BTK kiadványrészlegét felfejlesztve létrehozuk a BTK Kiadóját.

Adatbank-projekt: a másik prioritást élvező terület olyan hosszú távú tervet jelent, melynek megvalósításához a hazai akadémiai szférának széles körű összefogása szükséges, ugyanis az a célja, hogy létrehozza a magyar bölcsészettudományok egységes, országos, digitális kutatási adatbankját.

4) A BTK profiljának megfelelő teljesítménymutatók rendszerének felállítása, amely biztosítja, hogy a stratégia megvalósulása megfigyelhető és irányítható legyen

A BTK-ban dolgozó közalkalmazottak teljesítményének értékelését a kutatóközpont hatályos Szervezeti és működési szabályzata szerint a tárgyévét követő év beszámolási időszakában az intézetigazgatók és a főigazgató-helyettes végzik; az értékelést a főigazgató hagyja jóvá. Az értékelés középpontjában jelenleg az éves munkaterv áll. Emellett létezik egy követelmény- és előmeneteli rendszer (ezt a kutatóközponti minősítési szabályzat tartalmazza), amely munkakörönként szintén meghatároz évenként elvárt mennyiségű munkát (jellemzően meghatározott számú publikációt, tudományos közéleti tevékenységet), valamint léteznek olyan teljesítménymutatók is, mint a hivatkozások száma, különféle indexek, faktorok, amelyeket leginkább a hazai és a nemzetközi pályázatok kiírói kérnek.

5) A stratégiai cselekvési tervek meghatározása: kutatóközponti szintű programok és projektek tervezése

Valamennyi intézetre és a BTK-ra is igaz, hogy elsősorban hosszú távú alap kutatásokat végez, és arra törekszik, hogy ezeket összefoglaló (ha lehet, kézikönyv jellegű) művekben tegye közzé. Az intézetek a kutatási profiljuknak megfelelően hiánypótló forrásokat, szövegeket és összefoglaló kézikönyveket adnak ki nagy számban. Az egyes feladatok év szerinti beosztását az intézetek stratégiai céljai tartalmazzák.

A főigazgatónak közvetlenül alárendelt témacsoportok közül a *Magyar Őstörténeti Témacsoport* tovább munkálkodik a magyarság korai történetének kutatásán, az eredmények rendszerezésén, azok tudományos és népszerűsítő formában való közzétételén, továbbá oroszországi, moldáviai és ukrainai kutatási együttműködések kialakításán és közös ásatások szervezésén. A *Vidéktörténeti témacsoport* a következő időszakban az 1944–1945-ös hatalomváltással kapcsolatos eddigi szerteágazó kutatásait folytatja és mutatja be konferenciákon és kötetekben.

6) A BTK-s cselekvési tervek gazdasági háttérének tervezése (üzleti tervezés)

A kutatóközpont a munkák többségéhez (átlag kb. 70%-ban) az alapellátásból biztosítja a forrásokat, de egyre nagyobb összegű és egyre többféle pályázati forrást von be. Az elmúlt években a pályázati források aránya fokozatosan nőtt, és ezt a tendenciát folytatni kívánjuk. Ugyanakkor a hosszú távú, stabil működéshez nem nélkülözhető az alapellátás tervezhető ütemű, rendszeres emelése. A projektek tervezése során mindig áttekintjük a vonatkozó hazai és külföldi pályázati lehetőségeket. Emellett figyelmet fordítunk a hazai vállalkozói megrendelésekre, célzott támogatásokra, amilyen – bár elég ritkán, de – eddig is előfordult.

7) A stratégiából levezetett intézkedések nyomon követése (visszacsatolás), a stratégiai akciók megvalósulásának mérése, ellenőrzése

A tudományos–szakmai tevékenység ellenőrzésének módját külön szabályzat rögzíti (FEUVE). Eszerint az éves kutatási tervek megvalósításáról az osztályvezetők beszámolót készítenek, melyeket az intézetek igazgatói ellenőriznek. A kutatóközpont tudományos szakmai tevékenységét az Igazgatótanács követi nyomon és ellenőrzi. Operatív ellenőrzési feladatot lát el a témavezető, aki felelős az éves terv alapján a tudományos tevékenység keretében létrehozott projektek megvalósításáért. A kutatóközpont belső ellenőrzése az egyes projektek szabályszerű pénzügyi megvalósítását és időarányos pénzügyi teljesítését, likviditását ellenőrizheti.

Budapest, 2019. december 17.

Fodor Pál
főigazgató